

Những phép thuật bí ẩn tiết lộ hoạt động bên trong của não

Dạng tài liệu	: Bài trích tạp chí
Ngôn ngữ tài liệu	: vie
Tên nguồn trích	: Khoa học Công nghệ Môi trường
Dữ liệu nguồn trích	: 2008/Số 9/Thành tựu mới - công nghệ mới - sản phẩm mới
Đề mục	: 34.39 Sinh lý người và sinh lý học động vật
Từ khoá	:

Nội dung:

Phép thuật có thể trông đơn giản, nhưng chúng khai thác các mô hình nhận thức mà các nhà khoa học mới chỉ bắt đầu tìm hiểu. Hiện nay, một số nhà tâm lý học đang xem xét việc liệu họ có thể sử dụng phép thuật để tăng sự hiểu biết của con người về bộ não.

Ronald Rensink, nhà tâm lý học của trường ĐH British cho biết, trong hầu hết thế kỷ qua, con người đã không quan tâm tới các phép thuật, kể cả khi hiệu ứng của nó rất rộng, có sức lan toả và hầu như ai cũng từng trải qua.

Trong một bài báo được xuất bản gần đây trên tạp chí Xu thế Khoa học nhận thức (Trends in Cognitive Sciences), Rensink và đồng nghiệp đã lập luận rằng sự thông thái được tích lũy từ lâu đời của các pháp sư, vốn bị mai một hàng thiên niên kỷ này bởi sự nghi ngờ của nhân dân, lại chứa đựng những kiến thức quý báu đối với các nhà nghiên cứu về nhận thức và tri thức của con người.

Nhóm nghiên cứu cho biết khoa học về sự thần bí có thể đưa lĩnh vực khoa học tri thức và sự thần bí lên những tầm cao mới. Chưa hết, nó còn có thể góp phần giúp con người tự vệ trước những mưu mẹo của các thầy bói.

Quyền lực của các pháp sư dựa trên việc người xem bắt đầu không ý thức được là lựa chọn của họ đang bị điều khiển. Khoa học về sự thần bí có thể đưa ra sự giải thích đáng giá về khía cạnh này.

Vậy các pháp sư làm thế nào để thay đổi các quy luật của tạo hoá trong đầu những người xem, dù chỉ trong chốc lát? Rensink và đồng nghiệp đã phân tích như sau:

- Đánh lừa về vật chất. Khi một pháp sư nhìn vào một điểm nào đó hoặc làm một cử chỉ đặc biệt nào đó, sự tập trung của chúng ta sẽ hướng theo một cách tự nhiên. Và mặc dù chúng ta có thể cho rằng chúng ta nhận biết được mọi thứ trước mắt, nhưng thông thường chúng ta chỉ nhận thức rõ tất cả chứ không phải đối tượng của sự chú ý của chúng ta.
- Đánh lừa về tâm lý. Ngay khi sự tập trung của mắt hướng chúng ta, kéo theo đó là sự tập trung của trí óc. Một cử động ngẫu nhiên làm trái tầm quan trọng của nó tạo thành một mẹo. Sự chờ đợi căng thẳng làm rối sự tập trung của người xem đối với cơ chế thường sẽ xảy ra. Sự nhấc thoáng qua của việc giải thích giả ngăn ngừa sự chú ý của những người thực sự tập trung.

- Minh hoạ thị giác. Công cụ rõ nhất của pháp sư. Những thay đổi của bối cảnh làm sai lệch kích thước thật của một vật thể, và những tấm gương là công cụ thích hợp nhất.

- Minh hoạ nhận thức. Bởi sự chậm trễ giữa nhận thức ban đầu (thô) và quá trình xử lý tri thức, nên trí óc của chúng ta sẽ cho chúng ta thấy một hình ảnh của thực tại mà hình ảnh đó thực ra là một sự dự đoán giả định của tương lai gần. Bằng cách khai thác giai đoạn trễ này, một pháp sư có thể lừa dối chúng ta bằng cách khiến cho chúng ta nhìn thấy cái không có hoặc bỏ lỡ cái có.

Quyền lực thể chất và quyền lực tinh thần. Bạn nhặt một quân bài một cách ngẫu nhiên, bằng ý muốn hoàn toàn không bị chi phối của bạn. Nhưng làm thế nào để khẳng định là nó không bị chi phối? Có thực sự các quân bài đã được xáo lộn? Cổ bài liệu có bị gian lận? Một quân bài liệu có được bày ra muện hơn một chút xíu so với các quân bài khác, muện không quá lâu để bạn có thể nhận thấy, nhưng đủ lâu để bạn nhặt nó theo bản năng?

Những mẹo này, theo Rensink chỉ là sự khởi đầu. Họ kêu gọi các nhà khoa học giải thích "tất cả các hiệu ứng phép thuật trên khía cạnh các cơ chế nhận thức và tri thức đã biết". Khi một phép thuật không thể giải thích được, thì các nhà khoa học sẽ biết là họ đang nghiên cứu một lĩnh vực mới, và khi họ khám phá ra một điều mới, thì các nhà pháp sư có thể sử dụng nó để

Trung tâm Thông tin Khoa học Công nghệ Quốc gia

phát minh ra những mẹo mới.

Lợi ích không chỉ dừng ở đó. Rensink cho biết, có rất nhiều kỹ thuật được sử dụng trong việc tuyên truyền chính trị và quảng cáo bắt chước cơ chế của phép thuật bởi chúng dựa trên các động cơ để điều khiển sự lựa chọn của chúng ta. Một thử thách quan trọng là hiểu được các cơ chế này một cách đầy đủ để đảm bảo rằng chúng ta sẽ không bị các cơ chế này tri phối.

N.P.A. (theo Wired science, 3/8/2008)